

Datum 2025-10-21
Diarienummer 2025-17095

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över Skyddet genom nationell fridlysning anpassas till arternas skyddsbehov och andra angelägna intressen, KN2025/01529

Miljöförvaltningens fullständiga yttrande återfinns i tjänsteutlåtandets bilaga 1. Nedan sammanfattas förvaltningens viktigaste bedömningar och synpunkter på förslagen.

Miljöförvaltningen ställer sig positiv till förslag som syftar till att fridlysningen kopplas till den nationella rödlistan men som är mer anpassade till arternas skyddsbehov. Miljöförvaltningen är negativ till förslag som syftar till att vissa verksamheter får generella undantag från fridlysningen, utan närmare avvägningar än de som gjorts.

Det är positivt att de nationella fridlysningsreglerna föreslås utgå från vetenskapliga underlag och hur hotade arterna är. En tydlighet kommer att vara till hjälp för stadens bedömningar inte minst i plan- och exploateringssammanhang. Arter som hotas av andra verksamheter än riktade hot eller som hör till hotkategorin ”sårbar” saknas, men bör kunna vara med i bedömningen om urvalet till de nationellt fridlysta arterna i bilaga 2. Särskilt om det behövs för att hindra att hotade sårbara arter blir starkt hotade eller akut hotade och för att då undvika kostbara räddningsinsatser på sikt. Föreslagna förändringar i artskyddet leder i plan- och exploateringssammanhang inte automatiskt till enklare processer i en kommun. Det kan i stället innebära ett ökat ansvar och arbete med att utifrån olika mål och krav i olika sammanhang göra egna bedömningar och avvägningar om arthot och arthänsyn och föreslå alternativa åtgärder och skydd. Det regionala perspektivet som tar hänsyn till att arter kan ha olika hotbild i olika områden kan också behövas.

Fridlysningsreglerna behöver gälla även för de verksamheter och åtgärder som hotar arterna mest. Det som påverkar flest rödlistade arter i Sverige är markanvändningen inom jord- och skogsbruket, där avverkning och igenväxning är de viktigaste påverkansfaktorerna¹. Då jord- och skogsbruk föreslås vara särskilt undantagna från vissa fridlysningsbestämmelser, ser miljöförvaltningen en risk: Att vi på sikt får fler starkt eller akut hotade arter som kräver kostsamma räddningsinsatser, som riskerar att inte ha en positiv effekt på grund av att åtgärden vidtogs för sent.

Miljöförvaltningen anser att olika verksamheters behov måste vägas noggrant mot arternas skyddsbehov med möjlighet att göra rimliga bedömningar i olika fall mellan

¹ [Tillstånd och trender för arter och deras livsmiljöer – rödlistade arter i Sverige 2020 - SLU Artdatabanken](#)

behov och konsekvenser, med försiktighetsmått, skyddsåtgärder, förstärkningsåtgärder, alternativ och så vidare. Dessa ansträngningar behöver göras i de sammanhang och i de skeden där de gör störst nytta, det vill säga tidigt när verksamheter riskerar att negativt påverka hotade arter. Att inrätta naturreservat i stället, så som nämns, är ofta inget alternativ bland annat för att det kan vara resurskrävande och bara skyddar ett område i taget.

Det kan vara problematiskt för den biologiska mångfalden att dispenser ska kunna ges trots att det försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus för en art. Men om denna dispensmöjlighet uteslutande används för åtgärder av ett allt överskuggande allmänintresse kan de negativa effekterna begränsas. Frågan är dock hur ofta detta blir aktuellt, då många verksamheter föreslås undantas från vissa fridlysningsregler och den gynnsamma bevarandestatusen då ändå inte behöver beaktas.

Miljöförvaltningen ser positivt på att det görs ändringar så att skyddet för vissa nationellt skyddade arter även kan omfatta störningar samt skydd av deras livsmiljöer.

Även om det ännu inte är föreslaget vilka arter som kommer att tas upp i bilaga 2 för nationell fridlysning, så bedöms den sammantagna effekten för den biologiska mångfalden negativ med tanke på alla undantag. Samtidigt kan det finnas kortsiktiga ekonomiska och tidsmässiga vinster att hämta för vissa verksamheter. De mer långsiktiga kostnaderna för räddningsinsatser av hotade arter har inte behandlats i promemorian. Vissa förlorade naturvärden är svåra att återskapa, och även när kompensation tillämpas är det ofta svårt att fullt ut ersätta det som gått förlorat.

Eftersom rödlistan planeras revideras och publiceras i april 2026 framstår tidplanen, där den reviderade artskyddsförordningen med ny bilaga ska träda i kraft den 1 juli 2026, som svår att uppnå.

Ärendet har handlagts av:

Evelina Eriksson
Miljöutredare

E-post: evelina.eriksson@miljo.goteborg.se
Telefon: 031-368 38 56